

Informacija o ulaganju u infrastrukturu skijališta Savin kuk

Ski centar „Durmitor“ sa skijalištem na lokalitetu Savin kuk, opština Žabljak, predstavlja jedan od ključnih elemenata turističke ponude Žabljaka, smješten unutar Nacionalnog parka „Durmitor“, koji ima status dobra svjetske baštine UNESCO-a.

U prethodnom periodu, država je kroz kapitalni budžet Ministarstva javnih radova - Potprogram 15 019 K01 Unapređenje turističke ponude/ Aktivnost 15 019 K01 005 Ski centar na lokalitetu „Durmitor“, Žabljak, kontinuirano ulagala u unapređenje infrastrukture skijališta, pri čemu je u periodu 2014–2025. godine realizovano približno 10 miliona eura, u cilju stvaranja preduslova za dalju modernizaciju. Istovremeno, određene planirane investicije (prije svega izgradnja nove žičare) nijesu realizovane usljed potrebe usklađivanja sa preporukama UNESCO-a i očuvanja vrijednosti zaštićenog područja.

U tom kontekstu, dalji razvoj ski centra zasniva se na principu rekonstrukcije i modernizacije, bez proširenja prostornih gabarita i bez povećanja ukupnih kapaciteta, uz puno uvažavanje smjernica UNESCO-a i režima zaštite Nacionalnog parka. Ovakav pristup prepoznat je kao najodrživiji model valorizacije lokaliteta, koji omogućava unapređenje turističke ponude uz očuvanje prirodnih i pejzažnih vrijednosti područja .

Ski centrom upravlja „Turistički centar Durmitor“ d.o.o. Žabljak, koji je vlasnik i operator skijališta „Savin kuk“. Riječ je o državnom privrednom društvu u stoprocentnom vlasništvu Razvojne banke Crne Gore, koje obavlja djelatnost upravljanja turističkom infrastrukturom i organizacije skijaške sezone.

Naime, skijalište Savin kuk, opslužuje u najvećem dijelu lokalno stanovništvo i ima marginalni udio u ukupnom turističkom prometu Crne Gore. Skijalište ima neadekvatnu putnu povezanost sa ostatkom Crne Gore, kao i sa oba aerodroma u državi. Najbliži aerodrom (u Golubovcima) udaljen je 133 km, i to magistralnim putem. Sa druge strane, ski centri u Kolašinu imaju značajno bolju putnu povezanost, oni su udaljeni od Aerodroma u Golubovcima 79 kilometara, i to auto-putem, što ovu povezanost čini boljom, pa i iz ovog razloga ski Centri u Kolašinu imaju značajno veći potencijal za zimske turiste od Savinog kuka na Žabljaku. Stranim gostima koji slijeću na aerodrom u Tivtu, takođe su dostupnija skijališta u Kolašinu, i to za 27 kilometara (147 kilometara udaljenosti, nasparam 174 koliko je udaljeno skijalište Savin kuk). U tom smislu oba skijališta u Kolašinu su u značajno boljoj poziciji. Pored bolje saobraćajne i putne povezanosti, skijališta u Kolašinu raspolažu sa značajno većom dužinom skijaških staza. Skijališta u regionu su još bolje povezana sa aerodromskim lukama – Jahorina je udaljena od Aerodroma u Sarajevu 35 kilometara, dok je Zlatibor u Srbiji, udaljen 34 kilometra od aerodroma u Užicu.

Zbog ova dva razloga (izolovanost i kratke skijaške staze) Skijalište Savin kuk ima veći značaj za lokalno stanovništvo, nego za Crnu Goru kao turističku destinaciju. Iz ovoga razloga smatramo da ulaganje države u skijališnu infrastrukturu ne može uticati na trgovinu između država članica, stoga se u ovom predlogu ne radi o državnoj pomoći, već o ulaganju u lokalnu infrastrukturu.

Ulaganje u novu žičaru, u skladu sa smjernicama UNESCO-a, neće se posmatrati samo kao unapređenje sportske infrastrukture, već prvenstveno kao ekološka modernizacija. Zamjena zastarjele tehnologije novom, energetski efikasnijom i tišom opremom direktno doprinosi očuvanju integriteta zaštićenog područja. Obezbjedivanje da nova infrastruktura minimalno utiče na biodiverzitet, koristeći postojeće koridore staza kako bi se izbjeglo dodatno krčenje šume ili narušavanje terena.

Međutim, državna podrška instalacijama žičara u turističkim odmaralištima smatra se mjerom koja narušava konkurenciju i utiče na trgovinu između država članica, ali Evropska komisija je u svojoj praksi prepoznala da skijališta koja nisu dio javnog prevoza, a nalaze se u geografski izolovanim područjima sa oskudnim turističkim uslugama, ne mogu privući klijentelu iz drugih država članica. U takvim slučajevima, javno finansiranje je jedini način da se obezbijedi opstanak skijališta i neophodna zamjena zastarjele opreme radi bezbjednosti korisnika.

Evropska komisija je u svojim brojnim odlukama kao što su N 676/2002 Cableways Valle d'Aosta¹, N 731/2007, pomoć lokalnim skijalištima u Venetou² i Renoviranje Ski resorta Parnassos³ resort, utvrdila da pomoć skijalištima nema prekogranični učinak ako su ispunjeni sledeći parametri:

- Kapaciteti: Mala dužina staza i ograničen broj hotelskih soba u okruženju (manje od 2.000) ili
- Prodaja karata: Prodaja nedeljnih karata (koje su indikator boravka stranih turista) ne prelazi 15% od ukupnog broja prodatih karata.

Ova dva uslova su postavljena alternativno, što znači, da ukoliko korisnik ispunjava i jedan od navedenih kriterijuma, smatraće se da dodijeljena sredstva imaju isključivo lokalni karakter i da ne mogu negativno uticati na trgovinu između zemalja Evropske unije.

Skijalište Savin kuk potpada pod kategoriju instalacija u područjima sa ograničenim turističkim kapacitetom, gdje javna podrška služi isključivo sportskim i socijalnim potrebama lokalne zajednice, dok je ukupni smještani hotelski kapaciteti na Žabljaku iznosi 740 ležajeva.

Postojeća žičara, ima sljedeće karakteristike:

1. Žičara Savin kuk II

- Postavljena 1989 godine
- Tip žičare dvosjed
- Sjedišta 33
- Dužina cca550m
- Radi na dvije brzine 1,65m/s i 2,5m/s
- Broj stubova 8

2. Žičara Savin kuk I

- Postavljena 1990 godine
- Tip žičare dvosjed
- Sjedišta 150
- Dužina cca1500m
- Radi na dvije brzine 1,65m/s i 2,5m/s
- Broj stubova 19.

Smatramo da bi postojeću žičaru neophodno zamijeniti novom, modernijom, efikasnijom koja treba predstavljati savremeno i bezbjedno tehničko rješenje, usklađeno sa važećim standardima i uslovima eksploatacije u planinskim područjima. Poseban akcenat potrebno je staviti na pouzdanost u radu, unapređenje bezbjednosnih sistema i otpornost na nepovoljne vremenske uslove. Imajući u vidu da se predmetno područje nalazi u okviru zaštićenog prostora od međunarodnog značaja, projektovanje i realizacija moraju biti u potpunosti usklađeni sa UNESCO smjernicama o očuvanju područja svjetske baštine, kao i sa važećim nacionalnim propisima iz oblasti zaštite životne sredine. Tehnička rješenja treba da omoguće stabilan i kontinuiran rad u različitim eksploatacionim režimima, uz maksimalno očuvanje prirodnog ambijenta i pejzaža područja Savinog kuka. Takođe, projektom je neophodno obezbijediti adekvatan nivo komfora za korisnike, pristupačnost za sve kategorije posjetilaca, kao i usklađenost sa postojećom infrastrukturom.

Nadalje, finansijski pokazatelji ukazuju da „Turistički centar Durmitor“ doo Žabljak, u kontinuitetu posluje u otežanim uslovima, sa ograničenim приходima i negativnim poslovnim rezultatom u prethodnim godinama, što dodatno potvrđuje izazove u održivom upravljanju postojećom infrastrukturom, čemu svjedoče sljedeći podaci:

¹ Commission decision of 07.05.2004. JOCE C/131/2005

² Commission decision of 27.02.2008, JOCE C/106/2008

³ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/240000/240000_1235429_111_2.pdf

Prilog 1: TC Durmitor pregled finansijskih pozicija

Bilans stanja		
Stalna imovina	1,890,350	1,882,477
Nekretnine postojenja oprema i drugo	1,890,350	1,882,477
Obrtna sredstva	118,366	263,680
Zalihe	12,880	11,882
Kratkoročna potraživanja	43,203	16,719
Gotovina na računima	60,529	231,844
AVR	1,754	3,235
Ukupna aktiva	2,008,716	2,146,157
Kapital	1,068,479	1,281,868
Osnovni kapital	3,299,688	3,299,688
Neraspoređeni gubitak	- 2,231,209	- 2,017,820
Odložane poreske rezerve	109,933	6,173
Dugoročno odloženi prihodi i donacije	182,000	182,000
Kratkoročna rezervisanja i obaveze	648,304	674,751
PVR		1,365
Ukupna pasiva	2,008,716	2,146,157

Bilans uspjeha	2025	2024
Prihodi od prodaje	633,045	437,313
Ostali prihodi iz poslovanja	78,797	126,726
Troškovi poslovanja	387,850	356,124
Troškovi zarada i ostali lični rashodi	427,380	340,537
Ostali rashodi poslovanja	6,214	1,834
Poslovni rezultat	- 109,602	- 134,456
Rashodi po osnovu kamata i drugo	27	
Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja	- 109,629	- 134,456
Poreski rashod	103,760	
Gubitak nakon oporezivanja	- 213,389	- 134,456

Podaci dostavljeni od strane Razvojne banke Crne Gore

Imajući u vidu sve navedeno, potrebno je obratiti se Agenciji za zaštitu konkurencije radi dostavljanja Prijave državne pomoći, kako bi se utvrdila usaglašenost ulaganja u ovaj lokalitet sa Zakonom o kontroli državne pomoći.